

Stockholm 15 mars 2021

Remissvar angående rapport 2019:17, Krav på att hålla djur lösgående (Dnr. N/2020/02300)

Sammanfattande synpunkter

- Beslutet att alla djur ska hållas lösgående är nödvändigt för att uppfylla 2 kap. 1 § i djurskyddslagen (2018:1192) om att djur ska hållas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att deras välfärd främjas och så att de kan utföra naturliga beteenden.
- Djurskyddet Sverige är eniga i att lagstiftning är det bästa incitamentet för att garantera att samtliga djur hålls lösgående.
- Den föreslagna övergångstiden på 10-15 år är mycket lång. Om det beslutas om en så lång tid med övergångsregler är det viktigt att djurhållare under denna tid får rådgivningsstöd för att redan från början planera för och påbörja omställningen av sin produktion. Tidpunkten för införandet av ett förbud mot uppbundna djur får absolut inte skjutas upp ytterligare med en så lång övergångsperiod.
- Det hade varit önskvärt med en tydlig märkning som ger konsumenterna möjlighet att välja bort mjölk och kött från uppbundna kor och istället välja att betala något högre pris för mjölk från lösgående djur som ett ytterligare incitament till omställning.
- Gällande hästar är det viktigt att utvecklingen gällande hästhållning på ridskolor styrs mot lösdrift snarare än boxhållning då detta ger större välfärdsvinster för hästarna.

Generella synpunkter

Djurskyddet Sverige är medvetna om uppdragets begränsning och att det redan beslutats att djur bör hållas lösgående, vilket är en positiv ambition. För balansen i utredningen hade det ändå varit önskvärt med en inledande sammanfattning om fördelarna med lösgående djur (bilaga 4) och ett större fokus även på de ekonomiska fördelarna. Rapporten riskerar att tolkas som att de negativa konsekvenserna är större än de positiva, vilket inte är fallet. Utöver de uppenbara fördelarna för djurvälferden som sammanfattas i bilaga 4, så är det även mycket viktigt för konsumenterna att djur hålls lösgående. En YouGov-undersökning¹ som utfördes 2021 visade att 82% av de tillfrågade ansåg att det är viktigt eller mycket viktigt att djur i den svenska livsmedelsproduktionen hålls lösgående. Detta är en av många undersökningar som visar att djurvälferd är en viktig aspekt för konsumenterna.

---

¹ YouGov. 2021. PR-mätning Animaliska livsmedel.

Specifika synpunkter

Kap. 5: Konsekvenser av att införa ett krav på att hålla djur lösgående

Djurskyddet Sverige avstår från att resonera kring och ha synpunkter på de ekonomiska uträkningarna då vi inte har tillräckliga kunskaper kring detta för att kunna avgöra om dessa är rimliga.

I avsnittet saknas fokus på positiva konsekvenser av en omställning, förutom arbetsmiljön. Välmående djur ger en ekonomisk fördel för djurägaren. Ett exempel är att hästar som går i stora hagar med sällskap verkar ha lägre risk för kotledsinflammation och en lång daglig utevistelse verkar ge skydd både mot kotledsinflammation och traumatiska skador.² Utifrån dessa resultat är det rimligt att anta att en välutformad lösdrift ger liknande resultat. Enligt försäkringsbolaget Agria, så står hältor för mer än 50% av alla skador på häst³, vilket innebär en stor kostnad för ridskolorna. En svensk studie har visat att ridskolehästar i lösdrift hade mindre kolik, respiratoriska problem samt hudskador jämfört med ridskolehästar uppstallade i box/spilta⁴. Att minska antalet sjuka hästar genom att ha hästar lösgående i en välgjord lösdrift skulle alltså kunna ge en ekonomisk vinst, både gällande veterinärkostnader samt hästarnas hållbarhet och livslängd.

Utöver detta så visar undersökningar att konsumenterna vill ha produkter från djur med hög välfärdsnivå. En positiv konsekvens skulle kunna vara att konsumenterna hellre väljer produkter från djur som får gå fritt och därmed är beredda att betala mer. Detta kräver dock självklart att information ges så att konsumenten får möjlighet till ett medvetet val.

Kap 5.4 Konsekvenser för samhället av ett krav på lösgående djur

En positiv konsekvens är, som tidigare nämnts, att konsumenterna som vill köpa produkter från djur med en god djurvälstånd hellre väljer produkter från lösgående djur. Detta gäller både kött och mjölkprodukter.

Det föreslås att ett spiltförbud skulle kunna leda till färre ridtimmar på ridskola. Att byta från spiltssystem till boxsystem kräver självklart mer plats, men lösdrift behöver inte vara lika platskrävande. Dessutom håller sig hästarna troligtvis friskare i en bra lösdrift (se tidigare referenser) vilket snarare kan bibehålla eller öka ridtimmarna då färre hästar är konvalescenta.

Kap 5.4.3. Möjliga konsekvenser för konkurrenskraften hos svenska företag

En högre djurvälstånd, med till exempel lösgående djur och utevistelse, kan medföra en bättre konkurrenskraft hos svenska företag. Till exempel visar den tidigare nämnda YouGov-undersökningen att vid köp av animalieprodukter anser drygt 80% av de tillfrågade att det är viktigt eller mycket viktigt att djuren behandlats väl. Som det redovisas i rapporten, så går utvecklingen internationellt mot att förbjuda uppbundna djur i högre

---

² Odlander, J. 2010. Skadeförekomst hos häst relaterat till olika typ och mängd av utevistelse. Examensarbete inom veterinärprogrammet 2010:59, Sveriges lantbruksuniversitet.

³ <https://www.agria.se/hast/stoppahaltan/>

⁴ Yngvesson, J. et al. 2019. Health and body conditions of riding school horses housed in groups of kept in conventional tie-stall/box housing.

utsträckning. Norge och Danmark har tidigare fattat motsvarande beslut. Att fatta beslutet i Sverige kan därmed ge ett försprång och en konkurrensfördel längre fram.

Kap. 5.4.5 och 5.4.6: Miljö och biologisk mångfald samt Bevarande av lantraser

De möjliga negativa konsekvenserna som nämns i dessa avsnitt kommer att kunna förhindras och utebli med rådgivning och ekonomiskt stöd att ställa om på ett klokt sätt. Då kan omställningen snarare få en positiv påverkan på både miljö och våra lantraser. Gällande vikten av betesdrift i skogs- och mellanbygd, så bör en rådgivningsinsats för berörda lantbrukare ha en helhetssyn på produktionen och möjligheten att ställa om till annan lämplig betesbaserad djurhållning bör beaktas.

Kap. 6: Diskussion om övergångsbestämmelser, undantag och andra incitament för omställning

Djurskyddet Sverige är eniga i att lagkrav på att hålla alla djur lösgående är det enda rimliga incitamentet för att säkerställa att samtliga individer hålls lösgående. Det ska också poängteras att beslutet att alla svenska djurindivider ska hållas lösgående är en nödvändighet för att djurhållningen ska uppfylla 2 kap. 1 § i djurskyddslagen (2018:1192) om att djur ska hållas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att deras välfärd främjas och så att de kan utföra naturliga beteenden. Rörelsefrihet är en förutsättning för både en god djurvälfärd och naturligt beteende. I grunden är alltså denna förändring både oundviklig och positiv.

Den föreslagna övergångstiden för nötkreatur och hästar är väldigt lång. Den långa omställningstiden motiveras främst utifrån konsekvenser kopplade till nötkreatur, gällande hästhållningen finns färre argument. Därför bör omställningstiden för hästar vara kortare. Vad gäller övergångsperioden för getter så bör denna vara maximalt 3 år. Vi kan till viss del förstå argumentationen som ligger bakom den långa övergångstiden för nötkreatur, men en så lång övergångsperiod får inte innebära att djurhållarna inte påbörjar omställningen i god tid. Även burhönnsförbudet hade en mycket lång övergångstid och vid övergångstidens slut hade endast ett fåtal producenter ställt om. Denna situation får inte upprepas. Om det beslutas om en så lång omställningsperiod så är det viktigt att det redan från början görs satsningar på att underlätta och driva utvecklingen i rätt riktning. Det måste säkerställas redan från början att datumet för avveckling av uppbundna system inte skjuts fram ytterligare.

Vi är eniga i att det inte är nödvändigt med undantag från lagstiftningen för till exempel fäbodrift och tror att med rätt stöd så kan även dessa djurhållare ställa om till lösgående system.

Kap 6.1.4 Behov av andra incitament

Med en så pass lång övergångstid som föreslås är andra incitament än just lagstiftning ett viktigt komplement. Det bör övervägas om någon form av ekonomisk ersättning kan ges till de djurhållare som har djur i lösdrift.

Djurägare med djur som hålls i system med högre djurskyddsnivå, såsom till exempel lösgående, längre betesperiod/mer utevistelse och längre digivningsperiod bör kunna få mer betalt för sina produkter. För detta krävs tydliga märkningar och utåtriktad information till konsumenter för att de ska kunna och vilja göra medvetna val. Arla har nyligen börjat märka sin färska mjölk från lösdriftsgårdar, men detta bör gälla även andra alternativ.

Gällande beteskravet så vill vi understryka det Jordbruksverket skriver i rapporten. Beteskravet kan aldrig ersättas av ett krav på lösdrift. Utevistelse ger stora positiva effekter för djurvälvärden och är också mycket viktigt för konsumenterna. Enligt tidigare nämnda YouGov-undersökning ansåg 84% av de tillfrågade att det är viktigt att djur i den svenska livsmedelsproduktionen får vistas utomhus.

Möjlighet till rådgivning är mycket viktigt för att omställningen både ska starta så tidigt som möjligt och för att den faktiskt ska avslutas inom övergångstiden. Det är viktigt att rådgivning inte endast erbjuds till djurhållare med livsmedelsproducerande djur, utan även till ridskolor. Rådgivningen bör vara inriktad så att utvecklingen går mot system med möjlighet till en hög djurvälståndsnivå, till exempel så bör uppfödning av unga nötkreatur på spaltgolv helt fasas ut. Rådgivningen till ridskolor bör i den mån det är möjligt styras i riktning mot lösdrift, då detta ger flest positiva konsekvenser för både djurvälstånd, säkerhet och ekonomi.

Bilaga 4: SLUs remissvar rörande djurskydd, djurbälsa och smittskydd

Som tidigare nämnts, så hade det varit fördelaktigt om informationen i denna bilaga sammanfattades även tidigare i rapporten för att lyfta de stora fördelarna för djurvälstånd.

Avsnittet om hästar fokuserar endast på en eventuell övergång från spilta till box, vilket är synd då de största vinsterna för både djurvälstånd, ekonomi och arbetsmiljö mest troligt uppstår vid ett byte från spilta till lösdrift.

För Djurskyddet Sverige,

Åsa Hagelstedt,
Generalsekreterare

Emma Brunberg
Agr. Dr., Sakkunnig